

Leven vanuit EEN NIEUWE R U I M T E

Hoe kan ik meer leven vanuit vertrouwen in het leven en mensen? Met deze vraag ging Greco Idema eerder dit jaar een aantal dagen de stilte in. Niet geforceerd op zoek naar antwoorden, wel met een verlangen meer te mogen ervaren van een gevonden 'nieuwe ruimte'.

 GRECO IDEMA

Mijn hele leven al worstel ik met een bijna altijd aanwezig gevoel van wantrouwen. Dan gaat het vooral over mensen, het leven en God. Dat wantrouwen zal deels te maken hebben met mijn gereformeerde opvoeding. Als gevoelige jongen voelde ik me niet veilig in de kerk. De wereld bestond voor mij uit mensen van onze kerk en die van andere kerken, uit mensen die naar de hemel gaan en gestraft zullen worden. Het ergste van alles: de 'eigen mensen' waren niet altijd te vertrouwen. Ze gingen zondags soms stiekem naar het zwembad of de winkel, waren eigenlijk dus niet 'christelijk'.

Misschien is mijn oneindige zoektocht naar God na de puberteit wel de belangrijkste aanjager geweest in dat gevoel. In de kerk vond ik niet wat ik zocht, ook tijdens en na mijn studietijd gebeurde dat niet. God was onvindbaar in de kerk, het christendom, andere religies, in de vele boeken die ik las. Hij verscheen niet

aan mij. Ik zag, hoorde en voelde Hem nergens. Ook met Jezus wilde het niet echt lukken. Dat hij 'gestorven was voor mijn zonden' maakte me vooral onzeker. Waarom? Door die 'goddeloosheid' in mijn leven bleven de grote vragen van het leven onbeantwoord. Waarom al die ellende en pijn, waarom zijn er oorlogen, waarom moet ik dood? En hoe om te gaan met mijn diepste angsten: wat als ik onder de brug terechtkom omdat ik geen geld meer heb? Wat als ik zo ontzettend veel pijn heb dat ik niet verder kan? Wat als er geen God is?

VERANDERING

Ik heb het vaak vreemd gevonden dat ik ondanks deze leegte toch ontzettend actief bleef in de wereld van geloof en kerk. Waarom elke dag bezig zijn met kerk, religie en God, als God onvindbaar is en mijn relatie met de kerk steeds meer een haat-liefdeverhouding wordt?



Greco Idema (1975) is hoofdredacteur van *Volzin magazine*. Een uitgebreidere versie van dit artikel vindt u op www.volzin.nl.

Blijkbaar was er toch een diep verlangen dat vervuld moest worden. In 2008 verhuisde ik met mijn vrouw naar Tilburg. De film *Des hommes et des dieux* leidde mij in 2010 naar Broeder Bernardus, abt van het trappistenklooster bij Tilburg. Mijn gesprekken met hem bleken achteraf het begin van een belangrijke verandering. Hij had iets wat me enorm aansprak: én een diep doorleefde spiritualiteit én een creatieve en ondernemende geest. Blijkbaar was er iets in de kloostertraditie te vinden die ik altijd zo verafschuw had. God werd voor mij – heel voorzichtig – iets van een ervaren werkelijkheid.

Ik begon voor het eerst te mediteren, ontdekte wat het betekent om de stilte in te gaan. Ik las teksten waarvan ik soms weinig begreep maar die me toch raakten. Bijvoorbeeld een boek van schrijver Jan Geurtz waarin ik werd uitgedaagd om anders te gaan kijken naar mijn 'ik'. Het was zo belachelijk, verwerpelijk en 'niet-christelijk' wat hij schreef, dat het me toch pakte. Hoe kun je nu uit je eigen hoofd en gedachten kruipen? Hoe kun je jezelf ontkennen?

Blijkbaar moest ik op een andere manier kijken naar mezelf en de ideeën die ik over mezelf had. Misschien zat daar wel de bron van mijn wantrouwen.

BENAUWDE RUIMTE

Tijdens de coronajaren wilde ik van een aantal nadelen voordelen maken. De lockdowns bijvoorbeeld waren

perfecte tijden om meer te bewegen, ontspannen en stilte te vinden. Elke dag een route lopen van een halfuur had ik niet eerder gedaan.

Een aantal voordelen werden helaas nadelen. Zo had ik meerdere uitdagende projecten waar ik mee bezig was, maar ik kon niet loskomen van die projecten. Alsof ze alle beschikbare tijd van mij nodig hadden, alsof ik de projecten was. Ik ervoer steeds meer een benauwde ruimte in mijzelf, niet alleen vanwege de stress. Die benauwdheid leek ook samen te vallen met ideeën die ik had over mijn 'ik', dat vreemde 'ego'. Na een turbulente fase in ons leven, namen mijn vrouw en ik in 2022 het besluit om een huis te kopen. In Zeeland, het 'land van verlangen'.

Die benauwde ruimte is niet volledig verdwenen, maar gelukkig is er een andere ruimte voelbaar geworden. Ik noem die ruimte een 'nieuwe ruimte'. Een vorm van bewustzijn of een ervaring die radicaal anders is dan in die 'benauwde ruimte'. In die 'nieuwe ruimte' wil ik graag bouwen aan een 'zeeklooster'. Dit is niet per se een nieuw project of gebouw, wel een diep verlangen om op een andere manier te werken en te leven, veel meer vanuit vertrouwen.

Een bevriende Zeeuwse predikant, Wim Jansen, bracht me terug bij het diepe godsverlangen dat ik altijd heb gehouden. Van hem leerde ik dat opgaan in God, in je diepste verlangen, een veel zuiverder ik 'oplevert' dan het ego in die benauwde ruimte. >

Ik worstel mijn hele leven al met een bijna altijd aanwezig gevoel van wantrouwen

WAT EN HOE

Zelf meedoen aan deze stilteserie vond ik een spannend én aantrekkelijk idee. Ik ben iemand die zich graag op de achtergrond beweegt, liefst niet in de schijnwerpers staat. Wordt het niet te persoonlijk, zo'n verslag van een 'retraite'? De reden dat ik toch graag naar Castricum wilde, waren mijn positieve ervaringen met ZeeVELD én directeur/dienend kluizenaar Thomas van Kleef. ZeeVELD is geen 'gewoon klooster', is een van de oudste duinboerderijen van Castricum en in gebruik als 'monastiek laboratorium' en retraitehuis voor groepen.

Thomas interviewden we twee jaar geleden voor *Volzin magazine*. Hij vertelde toen: "Spiritualiteit heeft niet zozeer te maken met wát je doet, maar hóe je de dingen doet, hoe je in het leven staat. Het maakt niet uit of je bakker bent of monnik of popartiest. Waar het om gaat is vanuit welke inspiratie je het doet en hoe aanwezig je bent bij wat je doet, bij wie je ontmoet. Of je bestaan liefde in actie is." Deze zinnen waren aanvankelijk olie op het vuur van mijn wantrouwen. Waren al die jaren dat ik mij – soms als een bezetene – had ingezet voor God, kerk, dialoog, mijn naaste en de wereld dan voor niets geweest? Had ik net zo goed al die jaren bakker kunnen zijn? Het wat is toch vaak veel belangrijker dan het hoe?

Ik had de neiging om hem boos op te bellen, maar een dag later merkte ik dat zijn woorden me diep hadden geraakt. Wat hij beweerde had ik zelf al een paar keer ervaren. Eigenlijk waren zijn woorden als een diepe herkenning voor mij.

'VERTROUWENSBRIL'

Het verblijf in ZeeVELD begon voor mij met een grote schrik op mijn OV-fiets. Een paar honderd meter voor aankomst viel een enorme tak vlak achter me op de grond. Afgebroken. Tjee, dat had ook anders kunnen gaan. Hoezo kun je het leven vertrouwen? Dat mij dat

nou moest overkomen. Verbouwereerd kwam ik aan en besloot ik meteen door te lopen naar mijn 'kluis': een tiny house met prachtig uitzicht. Het welkom van Thomas was opnieuw hartelijk, het gesprek inspirerend.

Wat bijzonder dat er iemand is die oprecht naast je wil staan op belangrijke momenten in je leven. Ik besloot de dagen in ZeeVELD zo open mogelijk in te gaan, en ook mijn 'vertrouwensbril' op te zetten. Dat hoorde ik immers te doen voor de stilte-serie. Een jaar eerder had ik in ZeeVELD in de stilte willen zijn door vooral niks te doen, wat te lezen en mediteren. Dit keer had ik behoefte om veel te fietsen en wandelen. En niets hiervan te verwachten, wat ik vaak wel doe.

DE BOER

Het werden dagen om nooit te vergeten. Tijdens mijn fiets- en wandeltochten sprak ik meerdere personen die me allemaal wel iets zinnigs konden vertellen over met vertrouwen in het leven staan, gevraagd en ongevraagd. Mijn eerste gesprek was met een boer die op zijn land aan het werken was. Hij begroette me met een lach toen hij mijn lelijke gele OV-fiets zag. Het gesprek ging al snel over de droogte van het afgelopen voorjaar. Of hij daar wakker van had gelegen? "Nee hoor, daarvoor ben ik te lang boer." De man bleek "gelovig" te zijn, en al vele tegenslagen te hebben gehad. Maar het werk als boer blijft voor hem elke dag een "godsgeschenk". Hij vroeg me: "Wat denk je dat ik zonder vertrouwen moet met mijn bedrijf?", waarop ik zo geen antwoord had. Hij wel: "Natuurlijk is het soms spannend wat er gaat gebeuren met de gewassen, de klimaatverandering, maar ten diepste is en blijft het bij mij een kwestie van dankbaar zijn voor wat je krijgt, dat je weet dat je bij God en dus geliefd bent. Als ik terugkijk op mijn leven doe ik dat met grote dankbaarheid voor alles wat ik heb mogen ontvangen, ook toen het moeilijk was." Onder de indruk van zijn woorden fietste ik naar zee.



Transitium ZeeVELD in Castricum is het huis en thuis van Jan XVII, associatie-in-woording van 'dienend kluzenaars'. Motto en missie Van Jan XVII: 'Dat allen één zijn', naar Johannes XVII vers 21. In plaats van een dagorde biedt Jan XVII gasten een eigen contemplatieve weg aan: *Liber*. Inzet: al wat zich in ons roert tot uitdrukking te brengen en vervolgens roerloos te verwelkomen. Al doende kan men leren het ons scheppende woord steeds beter te vertolken.

DE OUD-ABT

Een dag later realiseerde ik me opeens dat de Sint-Adelbertabdij in Egmond-Binnen amper een kwartier fietsen is vanaf ZeeVELD. In die abdij organiseerde ik jongerenweekenden in de tijd dat Gerard Mathijssen nog abt was. Op Facebook ben ik met hem bevriend en ik besloot hem een berichtje te sturen. "Van harte welkom" liet hij me weten. De volgende dag zat ik met hem in een kamertje in de abdij. Blij dat we elkaar zagen. Ik vertelde hem over de reden van mijn bezoek en vroeg hem of hij in zijn leven weleens had getwijfeld aan God. Hij keek me met een lach aan, die zo bij hem hoort. "Nee, eigenlijk niet. Natuurlijk gebeuren er wel eens nare en verdrietige dingen, ook in onze gemeenschap, maar ik heb altijd vertrouwen in God gehad, het fundament van mijn leven en heb een prachtig leven mogen hebben met mijn medebroeders." Gelukkig zag hij niet aan mijn ogen hoe zijn woorden me raakten. Natuurlijk dacht ik ook nog even: jij hebt makkelijk praten in een klooster waar je geen stress hebt van een baan en het 'gewone leven', maar die kritische gedachten maakten snel plaats voor waardering.

DE KUNSTENAAR

Na het gesprek met de oud-abt was ik voornemens weer richting ZeeVELD te fietsen, maar onderweg vond ik de naam 'Bergen' op een aantal borden wel erg verleidelijk. Na een prachtige rit zag ik opeens Museum Kranenburgh. Ik twijfelde geen moment, en stond vijf minuten later bij de kassa. Het gebouw is leuk om eens te zien, maar de tentoonstellingen vielen tegen. Eigenlijk verliet ik teleurgesteld het museum. Waarom was ik eigenlijk naar Bergen gegaan? Had ik niet veel beter in mijn 'kluis' wat kunnen gaan mediteren of lezen? Opnieuw sprak iemand me aan op mijn lelijke gele OV-fiets. De vrouw bleek kunstenaar te zijn. "Weet je, Grevo," zei ze – mijn naam wordt bijna altijd verkeerd uitgesproken – "ik zie alles in het leven als

vorm van bezieling en begeesting. Ten diepste zijn we allemaal één, verbonden met God of hoe je het maar noemen wilt. De ideeën die ik krijg voor nieuwe kunstwerken zijn niet van mij. Die krijg ik aangereikt. Door wie? Noem het God of het universum. Natuurlijk heb ik ook grote problemen gehad, maar die Energie is er altijd geweest. Maar daar moet je je wel voor openstellen. En erop vertrouwen dat links- of rechtsom jij ontvangt wat goed voor je is."

Eigenlijk kreeg ik van haar, de boer en de oud-abt, zo beseft ik een dag later, dezelfde antwoorden op mijn vraag over vertrouwen in het leven en mensen. Het antwoord was misschien wel heel simpel: door mezelf nog meer over te geven aan de 'nieuwe ruimte' die steeds meer werkelijkheid wordt. Door veel meer te leven vanuit een houding van niet-weten.

ZIEN

De laatste dag las ik *De snelste weg is de omweg* van Thomas. Het is een fascinerend boek over 'Misverstand Ik'. Over dat we meer niet-weten dan wel weten en het belangrijk is om je daarom vaker in een ruimte van niet-weten te begeven. Dat je niet alleen iemand bent maar ook een niemand. Dankbaar voor alles van de afgelopen dagen vertelde ik hem dat ik naar huis ging in de overtuiging dat ik het misschien nog niet eens zo slecht doe.

In de 'nieuwe ruimte' ontstaat steeds meer vertrouwen, het is er onlosmakelijk mee verbonden. Voor de boer, de oud-abt, de kunstenaar en Thomas is die ruimte wellicht al lange tijd 'heel normaal'. Dat was prachtig om te zien. *Zien* werkt bij mij vaak beter dan *lezen*. Dat zien is me prima gelukt in en rond ZeeVELD. Ik ga verder met mijn zeeklooster in de groeiende overtuiging "dat ik mijn zeeklooster al leef", zoals Thomas dat zo mooi omschreef. Dat Gereformeerd jongetje in mij is elke dag blij dat die 'nieuwe ruimte' bestaat, werkelijkheid is of kan worden. ■